

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola beszámolója a 2023. évi működésről

1. fejezet: A doktori iskola 2023. évi működésének bemutatása

1.1. A doktori iskola humánerőforrása

1.1.1. A doktori iskola vezetése (DI-vezető, DIT, adminisztráció)

A doktori iskola vezetője 2022. július 1-jétől dr. Nagy Marianna egyetemi tanár.

A doktori iskola tanácsának 8 egyetemi tanár tagja van, akik az Állam- és Jogtudományi, Politikatudományi Tudományági Doktori Tanácsnak (TDT) a jogász és kriminológus doktori képzésben részt vevő tagjai.

A doktori iskola adminisztrációját részben az iskola titkára, dr. Fazekas János habil. egyetemi docens, részben Bencze Andrea doktori ügyvivő végzi. A doktori iskola adminisztrációjának intézésére meglehetősen kevés az egyetlen ügyintéző, tekintettel arra, hogy a doktori iskolának több, mint 100 hallgatója van. Ez különösen a felvételi, a beiratkozás és a komplex vizsgák szervezésének nagyon munkaigényes időszakaiban megfeszített munkavégzést, sőt munkaidőn túli többletmunkát igényel az ügyintézőtől.

1.1.2. A doktori iskola törzstagi köre

A doktori iskolának 15 egyetemi tanár törzstagja van, közülük 6 törzstag az ELTE professor emeritusa. A törzstagok között 1 MTA rendes tag és 1 MTA levelező tag professor emeritus és 3 DSc vagy MTA doktora címmel rendelkező oktató van, mindegyikük prof. emeritus. A doktori iskolában 2 emeritus törzstag is van.

1.1.3. A doktori iskola oktatói, témakiírói, témavezetői

A doktori iskolában az oktatók száma 114, a témakiíróké 97, a témavezetőké 71. A témakiírók/témavezetők közül 17-en nem állnak foglalkoztatási jogviszonyban az egyetemmel, hárman pedig az ELTE más karán oktatnak.

1.2. A doktori iskola szakmai tevékenysége

1.2.1. A doktori iskolai képzés tartalmát, felépítését, képzési tervét érintő változások

A doktori iskolában két doktori programban folyik a képzés, az állam- és jogtudományi és a kriminológia doktori program képzési tervei szerint. A képzési tervekben – a kétciklusú doktori képzésre 2016/17. tanévtől bevezetett képzési tervek óta – nem volt jelentős változás, ugyanakkor 2023-ban a Kriminológia Doktori Program képzési tervébe bekerült egy új kötelező tárgy (Bevezetés a tudományelméletbe).

2011/2012. tanévtől a 2015/2016 tanévig vettünk fel doktoranduszokat a Doctorate in Global and Cultural Criminology (DCGC) doktori programra, mely 4 európai egyetem (a kenti egyetem, a hamburgi egyetem, az utrechti egyetem és az ELTE) konzorciuma által létrehozott Erasmus Mundus doktori program volt. 18 olyan hallgató járt erre a képzésre, akik a választható két egyetem közül

egyikként az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskoláját választották. Közülük 2021-ig 9 hallgató, 2022-ben további 1 hallgató szerzett PhD fokozatot az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolában.

1.2.2. A felvételi eljárás tapasztalatai

Az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolában a doktori képzésre jelentkezők száma 2021-hez képest az ösztöndíjas helyeket tekintve kismértékben csökkent, 19-ről 17 főre, míg az önköltséges helyekre jelentkezők körében maradt 12 főről 16 főre növekedett. A nappali tagozatra jelentkezők közül 1 főt levelező tagozatra vettünk fel, a levelező tagozaton egyik jelentkezést sem utasítottuk el. Az ösztöndíjas helyekre jelentkezők viszonylag magas számának stabilizálódásában vélhetően annak hatása jelenik meg, hogy az Egyetemi Doktori Szabályzatból kikerültek az ösztöndíjas hallgatók munkavégzését korlátozó szabályok. Ennek következtében tapasztalataink szerint lényegében minden ösztöndíjas hallgatónk végez külső munkát doktori tanulmányai mellett. A jelentkezések objektíve kis száma viszont arra utal, hogy az egyetemi, ill. a tudományos karrier kirívóan háttérbe szorul a gyakorló jogászai pályákkal szemben. Ennek elsődleges oka az egyetemi, ill. kutatói fizetések rohamos lemaradása a jogászai szakmákhoz képest. A frissen végzett joghallgatók a magán- vagy a közsférában kezdő jogászként (pl. ügyvédjelöltként, jogi előadóként, bírósági fogalmazóként) lényegesen többet keresnek a doktorandusz ösztöndíjnál, és a tanársegédi illetmények is – nettóban – alig haladják meg a doktori képzés második ciklusában járó ösztöndíjat (a hallgatói létszámadatokat az 1. sz. melléklet tartalmazza).

1.2.3. A komplex vizsgák tapasztalatai

2023-ban 27 hallgató tett komplex vizsgát (összehasonlításként: 2022-ben 20-an). A kétciklusú képzés bevezetése utáni, 2018-ban tapasztalt igen csekély számú vizsgázóhoz képest mostanra lényegében normalizálódott a helyzet. Tipikus az, hogy a hallgatók a komplex vizsga előtti négy aktív félévhez képest egy-két passzív félévet vesznek igénybe. Ezt a frissen végzettek általában a jogi szakvizsga letétele vagy más, külső munkavégzéssel összefüggő, esetleg családi okok miatt igénylik.

1.2.4. Doktoranduszi teljesítmény

A 2016 őszén bevezetett doktori képzés eredményességét még mindig nem igazán lehet lemérni. Ennek egyik oka az, hogy a járványhelyzetben a doktori értekezések leadási határidejét többször kitolta a Kormány. Ezért sokáig nem volt olyan a hallgatónk, aki már túllépte volna a kötelező leadási határidőt. Eddig ugyanakkor 4 olyan hallgatónk volt, akinek a komplex vizsga letételét követően abszolutórium nélkül szűnt meg a jogviszonya. 8 hallgatónk abszolválta, de a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) által megállapított 3 tanéves határidőn belül sem nyújtotta be a disszertációját és nem nyújtott be méltányossági kérelmet sem az Nftv. 53. § (4) bekezdése alapján. Ugyanakkor kicsi azoknak a hallgatóknak a száma (2021-ben 2, 2022-ben 4, 2023-ban 4, összesen 10), akik az új képzési rend szerint ütemesen haladva doktori fokozatot szereztek.

A doktori iskola hallgatóinak tudományos teljesítményére jellemző, hogy 2023-ban összesen 143 közleményt jelentettek meg az MTMT szerint, ezek között Q2-es és Q3-as besorolású folyóiratcikkek is vannak. Az összes közleményre 282 független hivatkozás született.

Hallgatóink sikerrel szerepeltek tudományos konferenciákon is, így például két doktoranduszunk első és harmadik helyezést értek el a Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) és a Miskolci Egyetem Tavaszi Szél elnevezésű multidiszciplináris, tudományos konferenciájának Állam- és Jogtudományi Szekciójában.

1.3. A doktori iskola infrastruktúrája

1.3.1. Az oktatás, tanulás, kutatás céljára szolgáló helyiségek, eszközök

A doktori képzésnek nincsenek külön termei, ill. eszközei.

1.3.2. Könyvtár, szakirodalom, informatikai rendszerek

A doktori iskola szakirodalmi bázisát részben a Kar által előfizetett, és a doktoranduszok által is használható jogi adatbázisok jelentik. Ezek közül 15 külföldi adatbázishoz biztosít hozzáférést a Kar, és ezek előfizetésére nagyon komoly pénzeszközöket fordít. A szakirodalom beszerzését a doktori iskola is támogatni tudta. 2017-2022 között az Igazságügyi Minisztérium részben jogi kutatásokhoz, részben kifejezetten a doktori iskolák működéséhez támogatást nyújtott. A doktori iskolák támogatásának elsődleges célja a hallgatók nemzetközi és kisebb részben hazai mobilitásának támogatása (tanulmányutak, konferenciárésztétel, nyári/téli egyetem stb.), de könyvbeszerzésre is fordítható volt. 2023-ban ez a forrás azonban már nem állt rendelkezésünkre.

1.4. A doktori iskola kapcsolatrendszere

1.4.1. Hazai és nemzetközi együttműködések, tudományos kapcsolatok, nemzetköziesítés

A doktori iskola kapcsolatrendszerének bővítését a korábbi években meglehetősen visszavetette a COVID-19 járvány. A hazai együttműködési kapcsolatok – a Kúria, ill. a Belügyminisztérium gyakornoki programja – megmaradtak. A korábbi években szokásos külföldi vendégprofesszorok fogadása és a hallgatói utazások azonban 2022-től újraindultak.

A doktori iskola kiemelt céljának tekinti az angol nyelvű doktori képzés bevezetését és akkreditációját. Jelenleg ennek a képzésnek kialakítása folyamatban van, most zajlik a képzéshez szükséges dokumentumok angol nyelvre fordítása. Az általánosan kötelező tárgyak (Tudományelmélet, Kutatásmódszertan) azonban külföldi hallgató esetében, egyéni hallgatói igény alapján angol nyelven is teljesíthetők, ezzel a lehetőséggel három külföldi hallgatónk 2023-ban élt is. Hasonlóképpen lehetőség van a témavezetővel való megegyezés szerint az ún. kutatószemináriumok angol nyelvű elvégzésre is. A kari szabályzatból kiiktattuk az idegen nyelvű doktori értekezésekre vonatkozó korábbi korlátozásokat.

2. A doktori iskola 2023. évi működésének értékelése

2.1. A doktori iskolai képzés szabályzati háttere

Az Nftv. 2022. december 20-án hatályba lépett módosítása átszabályozta az idegennyelv-tudásra vonatkozó követelményeket mind a doktori képzésre való felvétel, mind a fokozatszerzés

vonatkozásában. Ennek eredményeképpen ezeket a kérdéseket az egyetemi, ill. a kari doktori szabályzatoknak kellett rendezniük, mivel a törvény már csak annyit rögzít, hogy a szabályzatoknak kell valamilyen idegennyelvi követelményt támasztaniuk. Az új szabályok előkészítése, elfogadása 2023-ban megtörtént. Ennek eredményeképpen mind a felvétel, mind a fokozatszerzési eljárás megindítása esetében már csak egy középfokú nyelvvizsga megszerzése a feltétel, a fokozatszerzési eljáráshoz már nem szükséges további egy alacsonyabb fokú nyelvvizsga. Emögött az a megfontolás húzódott meg, hogy igazodjunk az osztatlan jogász mesterképzés enyhülő idegennyelvi követelményeihez. Kismértékben szigorítottuk ugyanakkor a fokozatszerzési eljárás idegennyelvi előírásait: az előopponensi véleményeknek, valamint a kutatóhelyi vitának az új szabályok alapján kifejezetten ki kell térnie arra, hogy a disszertáció figyelembe veszi a nemzetközi szakirodalom eredményeit. Ezen túlmenően a nyilvános védésen a jelöltnek a magyar nyelvű előadást követően idegen nyelven is össze kell foglalnia a téziseit, és a bírálóbizottságtól idegen nyelven is kaphat kérdést. További módosítás, hogy a kutatóhelyi vitán most már kötelező az előopponensek részvétele.

2.2. A doktori iskola minőségbiztosítási politikája

2021-ben elkezdtük a doktori iskola újfajta minőségbiztosítási politikájának a kialakítását, de ebben nem történt komoly előrelépés. 2022-ben elsődleges feladat volt ennek a részletes kidolgozása, közzététele és a minőségbiztosítási feladatok, a minőségcélok következetes megvalósítása, ez a munka jelenleg is tart. Ennek alapján 2023 elején elkészült az új minőségbiztosítási terv első szövegváltozata, amelynek egyeztetése, finomítása jelenleg is tart, de ezek véglegesítése egyetemi szintű minőségpolitikai döntésektől is függ.

2.3. Minőségbiztosítási feladatok, elért minőségcélok

A kari vezetéssel együttműködve folyamatosan fejlesztjük és bővítjük a doktori képzésre vonatkozó információkat a kari honlapon. 2023-ban is fontos cél volt a hallgatói tájékozódás segítése. Külön tájékoztatók, összefoglalók készülnek, ilyenek pl. az általános tanulmányi tájékoztató; félévente tájékoztató a regisztrációról és a tárgyfelvétellről; van külön összefoglaló felvétellről, a komplex vizsgáról, a doktori képzés időtartamáról, a doktori értekezések leadási határidejéről (ezt a koronavírus-járvány miatt meghosszabbított jogszabályi határidők szerint többször frissítettük), és külön tájékoztató készült az egyetemi doktori szabályzat terjedelmesebb módosításairól is (ld. <https://www.ajk.elte.hu/doktoriiskola/ajk>).

Budapest, 2024. március 3.

Prof. Dr. Nagy Marianna
elnök

A beszámolót összeállította:
Dr. Fazekas János
titkár

1. sz. melléklet

A doktori képzésben részt vevő hallgatók létszámadatai az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolában

2022/2023. tanév tavaszi félév:

Doktori iskola	Szervezett képzés	Egyéni képzés	Ösztöndíjas képzés	Önköltséges képzés	ÖSSZESEN
Állam- és Jogtudományi DI Állam- és Jogtudományi Program és Kriminológia Program	95	0	49	46	95
Állam- és Jogtudományi DI DCGC program*	0	0	0**		0
ÖSSZESEN	95				95

*A programra a 2016/2017. tanévtől nem veszünk fel új hallgatókat.

**Finanszírozás (önköltség, illetőleg ösztöndíj) az Erasmus-Mundus program szerint.

2023/2024. tanév őszi félév:

Doktori iskola	Szervezett képzés	Egyéni képzés	Ösztöndíjas képzés	Önköltséges képzés	ÖSSZESEN
Állam- és Jogtudományi DI Állam- és Jogtudományi Program és Kriminológia Program	99	0	51	48	99
Állam- és Jogtudományi DI DCGC program*	0	0	0**		0
ÖSSZESEN	99	0	51	48	99

*A programra a 2016/2017. tanévtől nem veszünk fel új hallgatókat.

**Finanszírozás (önköltség, illetőleg ösztöndíj) az Erasmus-Mundus program szerint.

Abszolutóriumot szerzettek száma a 2023. naptári évben:

Doktori iskola	Abszolutóriumot szerzettek száma
Állam- és Jogtudományi DI	18

Doktori fokozatszerzési eljárásra vonatkozó adatok a 2023. naptári évben

Doktori iskola	Fokozatszerzési eljárást kezdeményezők száma	Honosítási eljárást kezdeményezők száma	Fokozatot szerzettek száma	Honosítottak száma
Állam- és Jogtudományi DI	8	2	7	1

ÚNKP ösztöndíjban részesülő száma 2023-ban

Doktori iskola	Doktorandusz		Doktorjelölt	
	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24
Állam- és Jogtudományi DI	0	5	0	1